

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Κηφισιάς, εἰς τὴν ἀντίκρου τοῦ βασιλικ. κήπου γωνίαν, ἐπλάνω εἰς τὸ πεζοδρόμιον, γέρον ρουμेलιώτης, καταβαίνων ἄνωθεν, ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Ἀμπελοκήπων, ἐστάθη διαμῖας, παρὰ τὴν ρίζαν πιπεριάς τινός, ἐρριψε καταγῆς τὴν κάλπαν του, τὴν ἱπλώσε, κ' ἐστρώθη σταυροπόδι ἐπ' αὐτῆς. Ἡλιοκαῆς, μαῦρος σχεδὸν τὸν στέρκον καὶ τὸ πρόσωπον, τὴν φουστανέλλαν ὀλιγόπτυχον, λερὴν, λερὸν ἐπίσης καὶ ἐλεύθερον, γυμνὸν ἀφίνον στῆθος καὶ λαιμὸν τὸ ὑποκάμισον, τὸν ὀφθαλμὸν ὀξὺν καὶ μέλανα καὶ στίλβοντα, τραχύτατον τὸ δέριμα, μεμβρανῶδες, κυρτὸς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν πλὴν ρωμαλέος ἐτι καταδήλως τὸν κορμὸν, θὰ ἔλεγε πῶς πρὸ ὀλίγου ἐγκατέλιπε κανὲν λημέρι τῶν Ἀγρῶν ἢ τοῦ Πίνδου. Εἰς τὸ πλευρὸν του φέρει κρεμασμένον τράστον, εἰς ὃ θὰ περιέχεται ἴσως τὸ ψωμί του, καὶ εἰς τὴν χεῖρα του κρατεῖ ἀγκλίτσαν ἐπιμήκη, κεντητήν. Πλήρεις ἀπὸ κονιορτὸν εἰν' ἡ βλαχόκαλτσες, αἰτνες περιβάλλουν τὰς νευροὺς κνήμας του, καὶ λασπωμένα τὰ ἡμῖθροτα τσαρούχια του, ὥς νὰ διήνυσσε πορείαν ἐκτενῆ. Ὑπόλευκα ἔχει καὶ μύστακα καὶ κόμπην, καὶ τὰς ὀφρὺς του τὰς δασείας. Διὰ τοῦ χιτῶνος τοῦ ἡμιανοῦκτου, λάσιος ὁ θώραξ του προβάλλει, καὶ μυῶδης, καὶ εὐρύς. Ἀφ' οὗ ἐκάθησεν, ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλάγι τὴν ἀγκλίτσαν του, ἐτράβηξεν ἑμπρὸς του τὸ κρεμάμενον εἰς τὸ πλευρὸν αὐτοῦ ταγάρι του, τὸ ἦνοιξε, κ' ἐξέβαλε δύο φλογέρες, μακροτάτας, μίαν σιδηρᾶν, παχεῖαν, κατασκευασθεῖσαν ἐκ μεταποιηθείσης κάννης ὀπλοῦ προφανῶς, τὴν ἄλλην λεπτοτέραν, ἀσπρην, ἀπὸ κόκκαλον, πιθανῶς γινωμένον ἐξ ὁσίου ἡτεροῦργας φονευθέντος ἀετοῦ, ὅπως πολλὰκις τὰς κάμνουν εἰς τὴν Ρούμελιν. Κατόπιν, ἐβγαλε τὸν κατὰμαυρὸν τοῦ σκοῦφον, τὸν ἐβαλεν ἀνέστραμμένον πρὸ τῆς κάλπας του, ἐπῆρεν ἀλλήλοδιαδόχως τῆς φλογέρες του, ἐψύσθησεν ἐντός, ἀπαξ, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν, διὰ νὰ ἰδῇ μὴνέχουν μῆσα τίποτε, τὰς ἀφῆσεν, ἐπτύσεν δις τὴν τριᾶ, ἐλαφρῶς, εἰς τὰς παλάμας του, καὶ ἔπειτα, λαβὼν τὴν σιδηρᾶν, τὴν ἐπλησίασεν ἐκ νέου εἰς τὸ στόμα του. Ἡ δεῖλν, ἐξέτεινεν ἥδη τὰς πρώτας τῆς σκιάς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὃ ἥλιος ἐκλίνεν ὀπίσω τῆς «Μεγάλης Βρεταννίας» πρὸς τὴν δύσιν του, κ' ἐρρόδις ἢ ἀνταύγεια τῶν ἀκτίων του τὴν κορυφὴν τοῦ Ὑμντοῦ. Ἐπὶ τοῦ δρόμου, ἐφιπποὶ καὶ πεζοὶ περνοῦν πυκνοί, αἱ ἄμαξαι διέρχονται δρομαῖαι, ἢ κίνησις εἶνε ἀρκούντως ζωνρά, διότι κ' ἐορτάσιμος εἶνε ἡ ἡμέρα. Ἀπὸ τὰ παραπήγματα, κατέρχονται στρατιωτῶν ὁμάδες, ταραχώδεις, εὐθυμοί, κροτοῦσ' ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τὰς χονδρὰς ἀρβήλας τῶν. Τὸ κέρας τοῦ ἱπποσιδηροδρόμου ἀντηχεῖ ἐκάστοτε, καὶ συγκλονεῖ τὸ ἔδαφος τῶν τροχῶν του ὁ ὀρυμαγδός. Δύο ἢ τρεῖς στραγαλοπῶλαι, ρυπαροί, νωθροί, τὰ ὄμματα ἡμικλειστα, ἐν νυσταλέᾳ κτηνωδίᾳ, ἔχουν σπν-

μένους ἐγγὺς τοὺς τρίποδας τῶν, καὶ γύρω τῶν περιδομοῦν παιδιῶν στίφν. Σύμικτος θρύλλος φωνῶν, βημάτων καὶ πετάλων πάταγος, γελῶτων καὶ ὀμιλιῶν ἀλαλήτος, τυλίσσεται εἰς τὰ θολὰ νέφη τῆς σκόνης τῆς ὁδοῦ, ἅτινα τὸν ἀπάγουν πέραν. Ἐκ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, συχνά, κύματα ψόγγων μουσικῆς ἀνέρχονται, βαρύτητα, διάτορα, βοή τυμπάνων καὶ σαλπίγγων καὶ βιολίων καὶ βαρόβιτων. Καὶ ἐκ τοῦ κήπου, οὐτινος αἱ κυτάρισοι θροοῦν ἀτρεμα, τὰ ἐν αὐτῷ διατῶμενα παγώνια, ἡρεθισμένα καὶ περιφθορὰ ἐκ τῶν ποικίλων κρότων, ἀγρίας καὶ δυσακούστους βάλλουν ἀδιάκοπα ὀργῆς ἀκατασχέτου καὶ βλακώδους τὰς κραυγὰς. Ἐπλάνωθεν τοῦ γέροντος, ἡ πιπεριά ἀπλάνει τὸ φαῖον τῆς φύλλωμα, κατοικιδίου δένδρου, τιθαδσοῦ, δούλου, νοσηροῦ γεννήματος τῶν πόλεων, ἀναπτυσσόμενον καὶ ζῶντος καὶ γηράσκοντος ἐν τῇ στενῇ τῶν ἀτμοσφαίρα τῷ κονιορτῷ, χωρὶς ἀκμῆν, χωρὶς χυμὸν, βλέποντος πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸ χῶμα, ριγοῦσα ὑπὸ τὰς περιοδικὰς ριπὰς τοῦ μόλις πνέοντος ἀέρος. Καὶ παρ' αὐτὴν, ἐκτείνονται κατὰ δεξιάν, μαθήτρια ἢ ἔλεγε ἐν παρατάξει, ὁμοιομορφοί, αἱ συντροφιοί τῆς, σιωπῆλαι, ἀναιμικαί, ραχίτικαί, τεθραὶ τὸ χρῶμα, μὲ παχὺ στρώμα σκόνης δ' ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν αἰδήμονες, νεύουσαι χαμαί, ὥσει γερωντοκόροι. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ αὐτῶν, φράττοντα τὴν ὁδὸν ἀφ' ὅλου τοῦ ἐντεῦθεν μέρους τῆς, τὰ κατὰ μῆκος ἐκτισμένα μέγαρα, ἔγειρουν τὰ μαρμάρινα τῶν στέρνα, τὰ εὐρέα τῶν παρόθυρα, τοὺς κίονας τῶν τοὺς ὀγκώδεις, τὰς πλατείας κλίμακας ἢ τὰς μεγάλας θύρας, πολυτελεῖ, ἀλλ' ἀκαλαίσθητα κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀκομψα. ὀψιπλουτοὶ κενοὶ καὶ φουσκωμένοι, γαυριῶντες ἐν ἀνοίᾳ.

✱

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντοειδοῦς αὐτοῦ θορύβου, ὑπὸ τὸ φύλλωμα τοῦ ψωραλέου αὐτοῦ δένδρου, ἐν τῇ σκιᾷ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν μεγάρων, ὁ γέρον ἤρχισε νὰ παίξῃ τὴν φλογέραν του. Χωρὶς νὰ κυττάξῃ ἂν εἶνε κανεὶς γύρω του ἢ ὄχι, χωρὶς νὰ προσέξῃ διόλου εἰς τὴν κίνησιν τῆς ὁδοῦ, χωρὶς νὰ ρίψῃ βλέμμα πρὸς τοὺς διαβάτας ἢ ν' ἀπευθύνῃ τὴν παραμικρὰν τυχὸν ἐπικλίνσιν, στήριξας μόνον τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς πιπεριάς, ἀπαραλλάκτως ὥς νὰ εἰρίσκετο εἰς καμμίαν στάσιν, ἤρχισε νὰ ψυσῇ ἐντὸς αὐτῆς, ἐναλλάσσων τοὺς δακτύλους ἐπὶ τῶν ὀπῶν, κ' ἐπέταξεν ἐξαίφνης πρὸς τὸν δρόμον τοὺς πρώτους βραδεῖς καὶ μελαγχολικοὺς ἤχους δημῶδους τραγουδιοῦ τῆς Ρούμελης. Ὁξεῖς, λεπτοί, συριστικοί, ἀλόκοτοι, ἀήθεις, παρατεταμένοι, ἐσκορπίσθησαν οἱ τόνοι εἰς τὰ πέριξ, ἐκυμάνθησαν, συνανέμιγνυντο εἰς τὴν λοιπὴν τῆς λεωφόρου τέρβην. Καὶ τοῦτους παρακολουθοῦν ἀμέσως ἄλλοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἄλλοι πάλιν κυλίνονται, παρόμοιοι, ἐπίσης παρατεταμένοι, ὀξεῖς ἐπίσης, καὶ λεπτοί, συριστικοί, βραδεῖς, παλλόμενοι,

ἀήθεις, ὁ ἀρήτιος ἐξίσου καὶ θαλιδερός σκοπὸς κλέψτικου ἄσματος. Δίχως νὰ ἐννοῇς σχεδὸν πόθεν ἐκβαίνουσιν, ποῖα νὰ εἶνε ἢ προσέλευσις αὐτῶν, ὥς ἀπὸ μακρὰν, ἐξ ὕψους ἢ ἐκ βάθους, πόρρωθεν, ἔρχονται, ὥς νὰ τοὺς φέρῃ ὁ ἀήρ εἰς τὰ πτερά του. Ἀσθενεῖς, ἀμυδροί, τρέμοντες, ὑπόκωφοι, δειλοί, ἐξαπολύονται ἐκ τοῦ ὀργάνου, ἵπτανται πρὸς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, πτερυγίζουσιν ἐν αὐτῇ ἐπὶ μακρὸν ὥς ζαλισμένοι, συγκρούονται πρὸς τοὺς διαφόρους ἄλλους ἤχους τῆς, τεμαχίζονται, σκεδάνυννται, καὶ θνήσκουν τυλίσσόμενοι ὁμοίως εἰς τὰ θολὰ τῆς σκόνης σύννεφα. Ξένοι θὰ ἔλεγε, τὸ πρῶτον νῦν ἐμπιπτοντες εἰς μέρος ὅπερ δὲν γνωρίζουν, τίς οἶδε κατὰ ποῖον τρόπον καὶ ἐκ ποίας ἀφορμῆς, καὶ οἱ ὅποιοι, ἐξερχόμενοι, ἀποροῦν καὶ οἱ ἴδιοι πῶς τάχα νὰ εὐρέθισαν ἐκεῖ, καὶ τριγυρίζουσιν ὥς χαμένοι, ἀνευ ὁδηγοῦ, ἀνευ πυξίδος, ἐρμαιοὶ πάσης φορᾶς καὶ πάσης τύχης. Ἡ δὲ ὄψις τοῦ νεῆλιδος, εἶνε ὥς γηραιοῦ τσοπάνου, ὅστις θὰ ἠμποροῦσεν ἴσως, ἄλλοτε, εἰς τὰ νεανικά του χρόνια, νὰ ἔκαμε καὶ ἄρματωλός. Καὶ ὥς τσοπάνης κάθεται τώρα ἐκεῖ, ὥσάν νὰ ἔχη πέριξ του τὰ πρόδατά του βόσκοντα, ἢ ὥς ἄρματωλός, κανέναν γεροκλέψτην, ὃν ἐβαλεν τὰ νῆα τὰ κλεψτόποιλα, ἐπάνω εἰς τὴν χλόην ὅπου διεμελίσθη τὸ ψητὸ ἀρνί, τώρα τὸ δεῖλν, εἰς τὸ βάθος τοῦ λημεριοῦ, νὰ παίξῃ τὴν φλογέραν του, διὰ νὰ σύρουν τὸν χορὸν.

Ἀκίνητος, τοὺς πόδας του συμπεπλεγμένους, εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν ἢν ἀρχῆθεν ἔλαβε, καθὼς ἐστρώθη, κλίνων μικρὸν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἀριστερὸν τοῦ ὤμου, τὸ βλέμμα του προσηλωμένον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ διαρκῶς, κρατεῖ μεταξὺ τῶν χειρῶν του τὸν αὐλόν, βαστάζει ἐλαφρῶς αὐτόν, καὶ παίζει. Καὶ τὸ δημῶδες ἄσμα ἀρχεται ἐξελλισόμενον, τρομῶδες, ἀργονίνντον, μόλις ἀκουόμενον, ροχθοῦν, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διακοπτόμενον ἀπὸ τῆς μουσικῆς τοὺς ψόγγους ἢ ἀπὸ τῶν κρότον τῶν τροχῶν ἢ ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῶν παγωνίων. Ἐκαστον στίχον, πρὶν φέρῃ τὴν φλογέραν εἰς τὸ στόμα του, προλογίζεται ὁ γέρον δι' ἰαχῆς, ἀπὸ βαθέων ἀναπεμπομένης, ὥς εἰς ἀγῶνα πρόκλησιν ἢ ἀποτίναξιν ὑποκαρδίου ἀλγους ἐκλούσης. Ἐπειτα, κολλᾷ τὰ χεῖλη εἰς τὸ στόμιον αὐτῆς, ψυσᾷ, κ' ἐκείνη εἰς τὸ φύσημα ὑπείκουσα, ἀρχίζει νὰ λαλῇ, νὰ κελαδῇ, νὰ ὀλολύξῃ, νὰ στενάζῃ, νὰ βοᾷ, τονίζουσα τοῦ στίχου τὸν ρυθμὸν. Τὰ δάκτυλά του τρέχουν κατὰ μῆκος τῆς, παρακολουθοῦντ' ἄλληλα, κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ μέλους, ἐξ ὑπαμοιῆς, ἄλλα συγκαπτόμενα καὶ ἄλλα διαστελλόμενα, ἄλλα ὑψούμενα καὶ ἄλλα καταδιδαζόμενα, ταῦτα μὲν ἐφαπτόμενα ἐκεῖνα δὲ ἐναέρια, ἄλλα κλείοντα τὰς ὀπὰς, ἄλλα μόλις ἐγγίζοντα καὶ ἄλλα αἰωρούμενα ὑπὲρ αὐτάς, ἠνεωγμένας. Καὶ ὁ ρυθμὸς ἐξέρχεται ἀπ' αὐτὰς συρόμενος, ἢ αἰρόμενος, ἢ καταπίπτων, ἢ μεστός, ἢ διαλείπων, κλιμακωτὸς καὶ ρέων καὶ μακρός,

ἐωσοῦ περατωθῇ ὁ στίχος. Τότε ὁ γέρων ἀοιδὸς ἐκβάλλει γογγυσμὸν βαρύν, καὶ ἐπαφίνων κατὰ μέρος τὸν αὐλόν, ἐπακουμένη τὸν ἀγκωνά του εἰς τὸ γόνυ, καὶ ἀρχινῇ νὰ ψάλλῃ καὶ τὰς λέξεις. Βραχνή, κεκαλυμμένη, δυσδιάκριτος, ἀναδίδετ' ἡ φωνὴ ἀπὸ τοῦ λάρυγγος, ἐν μόχθῳ καὶ καμάτῳ, ὡς μετὰ ἐνδομύχου πόνου, ποιικιλλομένη συνεχῶς διὰ στεναγμῶν, ἐπίσης συρομένη, ἢ αἰρομένη, ἢ διαλείπουσα, ἢ μεστή, καὶ ἀπαγγέλλουσα τοῦ ᾄσματος τὰ λόγια, σύμφωνα πρὸς τὸν ρυθμὸν, ὃν ἡ φλογέρα πρὸ μικροῦ ἐτόνισε. Καὶ ἀφοῦ ὁ στίχος, αὐλῆμα ἅμα καὶ τραγοῦδι, τελειώσῃ οὕτω πως, ἀναλαμβάνει πάλιν τὸν αὐλόν, τὸν πλησιάζει εἰς τὸ στόμα, κ' ἐπαναρχίζει ἕτερον, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Τοιοῦτοι οἱ ἀρχαῖοι ραψῳδοί, οἱ πλάνυτες, θὰ ἤρχοντο καὶ θὰ ἐκάθηντο εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν, θὰ ἐστρωσαν τὴν κάππαν των, καὶθενὰ ἤρχιζαν νὰ ψάλλουν τῶν ὁμηρικῶν ἠρώων τ' ἄθλα.

✱

Καὶ εἶνε πράγματι ὡς ᾄσμα ὁμηρικὸν ἀγνωστον, ἀπόσπασμα λησμονημένης ραψῳδίας τὸ τραγοῦδι ὅπερ ἤρχισε, τῆς ἀρματολικῆς ἐποποιίας ἐν τῶν μᾶλλον συγγραμμάτων, τῆς μάννας τοῦ χαθέντος Κίττου ὁ ὀλοφυρμός, κλαίουσας τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ της, παρὰ τὴν ὄχθον τοῦ ἀσπλάγχχνου ποταμοῦ, ὅστις τῆς ἐμποδίζει τὴν διάβασιν, διὰ νὰ περάσῃ ἀντικρὺ καὶ ἐρωτήσῃ τί ν' ἀπέγινεν, ὅπως παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σκαμάνδρου, οἱ γονεῖς οἱ ἐκ τῆς Τροίας, οἵτινες ἤρχοντο νὰ ἐκζητήσουν τῶν υἱῶν των τοὺς νεκρούς. Καὶ ὡς ὁ γέρων ἀοιδὸς ἐκάθησε, καὶ ἀνευ τύπου, προσιμίου κανενός, ἤρχισε νὰ τὸ τραγουδῇ, οὕτως, ἀπαραλλάκτως, καὶ ὁ ἀνώνυμος τοῦ ποιητῆς, ἀρχίζει καὶ αὐτὸς τὸ ἔπος του. Καιρὸν ἔχει νὰ τὸν ἰδῇ, νὰ μάθῃ δι' αὐτόν, ἡ μήτηρ τοῦ ἀρματολοῦ· καὶ μὴ ἀντέχουσα νὰ ὑπομένῃ πλέον, θέλουσα νὰ γνωρίσῃ τι περὶ τῆς τύχης του, ἐκίνησε καὶ ἦλθε νὰ διαδῇ τὸν ποταμόν, καὶ νὰ ὑπάγῃ πέραν, εἰς τῶν κλεφτῶν τὰ ἐνδαιτήματα, ὅπου θὰ εἶνε βέβαια κ' ἐκεῖνος ἐὰν ζῇ· ἀλλ' εἶν' ἐξωγωγμένον τὸ ποτάμι, βίαιον, καὶ τὰ θολά του κύματα ἀφρίζοντα βογγοῦν, καὶ ἡ διάβασις αὐτοῦ δὲν εἶνε εὐκόλος· καὶ ἀπελπισ, ἡ πτωχὴ μάννα, τὸ παρακαλεῖ, τὸ ἱκετεύει, νὰ λιγυρῇ πάλιν, νὰ τὴν λυπηθῇ, καὶ νὰ γυρίσῃ πίσω δι' ὀλίγον, νὰ τῆς κάμῃ πέρασμα· ἀλλὰ, βωδὸς ὁ ποταμός, κωφός, τὰ ρεῖθρα του κυλῖει, ἀδιάφορος. μὴ ἐννοῶν ἡ ἀψήφῳ τὸν πόνον· καὶ ἐξηγριωμένη, ἐκφρων, ἡ γυνή, ὀργίζεται ἐναντίον του, τὸν ἀπειλεῖ, κ' ἐρίζει πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν λιθοβολεῖ, καὶ τὸν ὑβρίζει. Τὸ μέλος εἶνε ἀξεστον καὶ ἀπειροκαλόν, ἀγροῖ-κον, ἰδιότροπον, μονότονον καὶ ὁμοιόμορφον, μὴ παραλλάσσον σχεδὸν διόλου ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς ἄλλον στίχον ἢ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην στροφὴν, μὲ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν ἀρχόμενον, προβαῖνον, καὶ αὐτὸν τηροῦν, μὲ τὰς αὐτὰς τομὰς, καὶ τὰς αὐτὰς κυμάνσεις, καὶ ἐξάρσεις, καὶ τὰς πτώσεις, καὶ τὰ ἴδια γυρίσματα, ὡσεὶ βαυκάλημα ὅπερ νὰ ἀπνυχῇ συγχρόνως γόους θανάτου ἢ μακροσμένῃ μάχης βοήν. Καὶ τὸ ᾄσμα εἶνε ἀπλοῦν καὶ ἀτεχνον καὶ ἀφέλες,

ξηρὰ ἑμμετρος τοῦ συμβάντος διηγήσεως, ἐν τῶν πρωτογενῶν ἐκείνων, τῶν ἐξωπαντὸς κανόνος καὶ παντὸς νόμου, πάσης τάξεως καὶ παντὸς ὁρισμοῦ, ἀλλὰ διατοῦτο ἴσως μεγάλων ἐν τῇ ἀφέλειᾳ των, ἀλλ' αἰωνίων ἐν τῇ ἀπλοτητί των, διὰ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ, ἀπερικόσμητος, ἀνεπιτήδευτος, γυμνή, ἡ καρδιά καὶ τὸ αἶσθημα ὁλοκλήρου λαοῦ. Καὶ ὡς νὰ διερμηνεύῃ τὴν καρδίαν καὶ τὸ αἶσθημα αὐτὸ τὸ λέγει καὶ ὁ γέρων, ἐν εἰλικρινείᾳ, ἐν δαλῇ του τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ φυσικότητι, προδήλως αἰσθανόμενος τὴν ἐννοίαν του κατὰ βάθος. Μὲ ὁσὴν δύναμιν ἐνέχουν οἱ πρεσβυτικοὶ τοῦ πνεύματος, ἐγχύνων εἰς τὸ σιδηροῦν τοῦ ὄργανον ὅλην τὴν πνοὴν τοῦ λαοῦ στήθεος του ὅπερ φαίνεται ὑπεργειρόμενον διαμέσου τοῦ ὑποκαμίσου του, ὡθεῖ τοὺς τόνους ἀπὸ τῶν χειλέων του ἐντὸς αὐτοῦ, ὅπως ἡμπορεῖ, οἰδαίνων τὰς γνάθους του κ' ἐξογκόνων τὸν λαὸν τὸν. Ὡς νὰ ἐκφράζῃ λύπην ἰδικήν του, ἴδιον καὶ μόνον, διηγείται μὲ τὸν αὐλόν του τὸν κακὸν καὶ τὴν φωνὴν του τὴν γεροντικὴν, τῆς μάννας τοῦ ἀρματολοῦ τὴν θλίψιν, τὴν ἀγωνίαν της περὶ τῆς τύχης της, τὴν ἔριν της πρὸς τὸν ποταμόν, καὶ τὴν σκληρότητά αὐτοῦ, καὶ τὴν μῆνιν ἐκείνης. Ἀργότερα, ἀργότερα πολὺ, καὶ μελαγχολικώτερα ἀφ' ὅ,τι ἄδεται συνήθως, τὸ παίζει ἅμα καὶ τὸ τραγουδεῖ, διγὰ-σιγὰ, ὡς νὰ ἐπρόκειτο καὶ νὰ τὸ λέγῃ καὶ νὰ τὸ ἀκούῃ μόνος του, ὡς νὰ μὴν ἀποτείνεται εἰς ἄλλον, ἢ ὡς νὰ ἐκάθησε εἰς τὴν γωνίαν του διὰ νὰ τὰ εἴπῃ ἐμπιστευτικῶς μὲ σύντροφόν τινα ἀόρατον, μὲ τὸν διαδιδόντα ἴσως τῆς ἐσπέρας ἀνεμῶν. Νωχελῶς, χθαμαλῶς, μινκύνοντες τὸν σκοπὸν ὅσον ἐνδέχεται, χρονοτριβοῦντες, ἐκκοκκίζουν τὸν ἤχον του τὸ κομπολόγιον ἠρέμα, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ φλογέρα του, ἐκείνη ὥσάν νὰ οἰμῶζῃ καὶ αὐτὸς ὡς νὰ θρηνῇ. Ἐν ἐπιμόνῳ συνεχείᾳ, ἐν ταυτολογίᾳ ἄλλεπαλλάλλῳ, φθὴ καὶ μέλος παρατείνονται, ὡς ἤρχισαν, κατὰ διηγετικὴν ἐξακολούθησιν, ὡς ἐν κωκυτῷ. Τὸ ᾄσμα του τὸ ὀλιγόστιχον φαίνεται ὡς νὰ πρόκειται νὰ διαρκέσῃ διαπαντός. Κάθε του στίχον, ἄδων, ἐπαναλαμβάνει δις καὶ τρίς, τὸν κόπτεται πρὶν νὰ τελειώσῃ συνηθόστατα, κ' ἐπαναστρέφει εἰς τὰ πρῶτα, πάλιν, διὰ νὰ τ' ἀρχίσῃ ὅπως πρὶν, ἐκ νέου· καὶ ὡς νὰ μὴ τοῦ ἤρκει τοῦ ρυθμοῦ ἡ ἐκτασις, νομίζεις ὅτι ἐτι μᾶλλον τὸν ἀπλόνει, τὸν τεντόνει, καὶ τὸν καθιστᾷ ἐλαστικώτερον, κ' εὐρύν, καὶ κυματόεντα πλεῖστον, κ' ἐκτεταμένον ἐτι μᾶλλον. Θὰ ἔλεγες ὅτι ἀρέσκειται εἰς τὴν παλινωδίαν ταύτην, τὴν ὁμοειδίαν, ἀπαραλλάκτως ὅπως τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα κλαίοντα, ἐπὶ πολὺ εὐχαριστοῦνται ἀνευ ἀφορμῆς νὰ ἐξακολουθοῦν τοὺς κοπετούς των, ὡς νὰ αἰσθάνωντ' ἡδονὴν ἰδιάζουσαν τὰ ὡτὰ των, ἀκούοντα τὸν ἤχον των, ὃν ἀναπέμπουν τὰ θλιμμένα στήθη των. Καὶ οἱ στίχοι διαδέχονται τοὺς στίχους, ὁδυρόμενοι, καὶ οἱ τόνοι διαδέχονται τοὺς τόνους, λύζοντες, καὶ αἱ στροφαὶ διαδέχονται τὰς στροφάς, βαρύνοντες, καὶ πένθιμον σχεδὸν τὸ τραγοῦδι ἐκτυλίσσεται, ὡσάν νὰ ἐρχεται ἐπιτέπες νὰ ἀναμίξῃ παραφώνως, ἄδῃλον διατί, τὸν

κλαυθμὸν ἐκ τοῦ ὁποίου εἶνε πλήρες, εἰς τὴν φαιδρὰν τοῦ δρόμου ταραχὴν...

✱

Ἐν τῇ λεωφόρῳ, κανεῖς κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὴν ὑπαρξίν του, κανεῖς δὲν ἐσταμάτησε, κανεῖς δὲν ἀντελήφθη τὸν ραψῳδόν. Παρέρχονται ἀμέρινοι οἱ διαδῶνται, καὶ τὰ ἐξ Ἀμπελοκήπων τραῖνα διασταυροῦνται πλήρη κόσμου, καὶ τὸ κέρας τοῦ ὀδηγοῦ ἤχει ἐκάστοτε, καὶ τὰ ὄχηματα κυλῖονται ὀρμητικά, καὶ ἡ μουσικὴ τῆς πλατείας βρέμει ἐκεῖ κάτω. Τοῦ τραγοῦδιου οἱ στίχοι καὶ οἱ ἤχοι τῆς φλογέρας τῶν ἐπῆγαν εἰς τὸν βρόντον, ἐξηνεμώθησαν κ' ἐχάθησαν ἐπὶ ματαίῳ· ἀκροατὴν ὅμως τινὰ δὲν ἠδυνήθη ἐτι νὰ ἀγρεύσῃ. Ἐν τῇ κινήσει τῆς ὁδοῦ, ἀκόμη δὲν κατάρθωσε νὰ προσελκύσῃ ὁ παρειακτὸς τὰ βλέμματα, οὐδὲ τὸ ὄργανον αὐτοῦ νὰ κάμῃ τὸ ρῆγμα τοῦ ἐν τῷ θορύβῳ. Κ' ἐν τῇ αὐτῇ μονώσει, ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐρημίᾳ θεατῶν, ἀρχίζει καὶ τὸ δεύτερον τραγοῦδι του. Μονότονον καὶ τοῦτο, ὁμοιόμορφον, ἀνάλογον καθ' ὅλα, τῆς αὐτῆς οἰκογενείας κατὰ πάντα, μπητρικῆς στοργῆς τὸν πόνον ἐκδηλοῦν κ' αὐτό, ἀλλὰ πολὺ, πολὺ βαθύτερον τὸν τόνον, καὶ τὸν ρυθμὸν βραδύτερον, καὶ πενθιμώτερον τὸν ἤχον, καὶ ὑψηλότερον τὴν ἐκφράσιν, καὶ περιπαθέστερον τὴν ἐννοίαν. Γνήσιον τέκνον τῶν δασῶν, δὲν εἶνε κἀν γνωστὸν ὅπως τὸ πρῶτον κάπως, καὶ ἴσως ἄλλοτε ποτὲ δὲν ἐπληξ' ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τῆς πρωτευούσης τὸν ἀέρα. Καὶ ἡ κεκαλυμμένη, δυσδιάκριτος τοῦ γέροντος φωνή, τὸ ἀναμέλπει ὅσον δύναται καλλίτερα, μ' ὅλον τὸ πάθος οὐτινος εἶν' ἐμπνευσίς, ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ τοῦ τῇ πρωτοτύπῳ καὶ εἰκονικῇ. Ἐν τῷ δρυμῷ, σὺν τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, μόλις ἔδοσ' ὁ ἥλιος, ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν βοσκὴν αἱ ἐλαφοὶ καὶ τὰ ἐλαφομόσχα. Ἀγελῶδον, οἱ ἀρρενες ἐμπρός, τὰ μικρὰ παρακολουθοῦντα τὰς μητέρας των, κ' ἐκεῖναι ὀδηγοῦσά ταῦτα, πορεύονται, ὅπου χλόη παχεῖα, ὅπου χόρτου πράσινος τάπης, ὑπὸ τὸ ἀπλετον φέγγος τῆς πρωίας. Ἀλλὰ, μία ἐλαφίνα, μόνη, δὲν ἀκολουθεῖ τὰς λοιπὰς, δὲν συμπορεύεται, δὲν ἐπιζητεῖ τὴν βοσκὴν, καὶ μακρὰν τῆς θορυβώδους ἀγέλης, ταπεινὴ, θλιμμένη, φεύγει τοῦ ἡλίου τὴν λάμψιν, διαίκει τὴν μοναξίαν, «κ' ὅλο τ' ἀπόσκια περπατεῖ, κ' ὅλο ζερβὸ πηγαίνει, κ' ὅθ' εὐρὴ γάρ-γαρο νερό, θολώνει καὶ τὸ πίνει». Ἀλλ' ὁ ἥλιος, ὁ μέγας θεὸς τῶν ὁρέων καὶ τῶν πεδιάδων, τὴν ἐπρόφθασεν ὅσον καὶ ἂν τὸν φεύγῃ, τὴν ἀντίκρυσεν ὅσον καὶ ἂν τοῦ κρύβεται, τὴν ἀγνάντεψε ἀναβαίνων ὑψηλὴν τινα ράχιν, καὶ κάθεται καὶ τὴν ρωτᾷ, κάθεται καὶ τῆς λέει: — «Τ' εἶσαι, λαφίνα, ταπεινὴ, δὲν πᾶς κοντὰ μὲ τ' ἄλλα — Κ' ὅλο τ' ἀπόσκια περπατεῖς, κ' ὅλο ζερβὸ πηγαίνεις — Κ' ὅθ' εὐρὴς γάρ-γαρο νερό, θολώνεις καὶ τὸ πίνεις;». Καὶ ἡ ἐλαφίνα ἐξομολογεῖται τότε πρὸς τὸν ἥλιον τὸν πόνον της, καὶ τὸν ἐρωτᾷ καὶ ἐκείνη εἰς ἀπάντησιν, ὅτι «πῶς νὰ μὴν εἶνε ταπεινὴ, καὶ πῶς νὰ πᾶν μὲ τ' ἄλλα, π' ὅλαις ἡ μάνναις ἔχουνε μαζί καὶ τὰ παιδιὰ τους, κ' ἐκείνης τὸ μοναχογυιὸ πού ἦτανε χρόνια κλεψῆς,

φέτο τῆς τὸν ἐσκότῳσαν οἱ σκύλ' οἱ συν-
τροφοὶ του». Καὶ ἀφ' οὗ ἡ φλογέρα, στένου-
σα καὶ ὀλολύζουσα βιαιότερον ἢ πρὶν,
ἐτελείωσε καὶ τῆς ἐλαφίνης τὸ τραγοῦδι,
ὁ ραψῳδός, χωρὶς σχεδὸν νὰ διακοπῇ,
χωρὶς σχεδὸν ν' ἀναπνεύσῃ, κατὰ τὸν
ἴδιον τρόπον, ἀπαράλλακτα, ἀρχίζει ἄλλο
πάλιν, νέον. Βραδὺ ἐπίσης καὶ αὐτό, καὶ
παρατεταμένον, καὶ ροχθοῦν, καὶ ἀργοκί-
νῳτον, ἀλλ' οὐτινος τραχύτερος εἶνε ὁ
ρυθμός, καὶ ἐντελὲς διάφοροι οἱ στίχοι.
Ἄξεστον ἔτι μᾶλλον, καὶ ἀνώμαλον, καὶ
ἀκανόνιστον, καὶ σκοτεινόν, ἄρχεται δι'
ἐπικλήσεως πρὸς ἄγριον κόρακα, κραυγά-
ζοντα ἐν τῇ ἐρημίᾳ, τί ἔχει τάχα καὶ φωνά-
ζει, τί τοῦ λείπει, τί ἐπιθυμεῖ, μήπως δι-
ψᾷ αἵματα καὶ πεινᾷ κουφάρια; Καὶ τὸ
δυσοίωνον ὄργανον ἀποκρίνεται εὐθύς, ὅτι
σκοδύζει, φωνάζει καὶ διψᾷ ν' ἀνοίξῃ ἕνα
σεφέρι, διὰ νὰ φᾶν σώματα μπένδων καὶ
νὰ πιῇ αἵματα πασσάδων, καὶ νὰ φᾶν τῆς
χήρας τὸν ὕγιό, π' ἄλλον ὕγιό δὲν ἔχει.
Τὸ ἥσμο εἶνε ἀπότομον, σχεδὸν φρικῶδες,
πολέμου ἥσμα, αὐτόχρομα αἱματηρόν,
χρωματισμένον βαθέως, ὡς ἐν λύθρου πορ-
φύρα, καὶ ἀναδίδον ὡς ροῖζον πτερύγων
καὶ ὡς ὀδόντων τροχισμόν. Ἀγρίως μεγα-
λοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον, ἀνελίσσει τὰς
στροφὰς αὐτοῦ, τῆς ἐκδικήσεως καὶ τοῦ
μίσους τὸ ζοφερόν γέννημα, τὸν πεδίον
τῆς σφαγῆς τὸ ἐρυθρόν ἄνθος. Ἄσει σφυ-
ρηλατούμενος χαλκὸς παρέρχονται αἱ
φράσεις του βαραῖται, καὶ ἐναργεῖς οἱ τόνοι
του διαδέχονται ἀλλήλους, ὥσει βαλλόμε-
νοι ἐν λύσση. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀοιδοῦ ἀ-
κούεται ὡς τραχύτερα τώρα καὶ αὐτῇ, καὶ
τῆς φλογέρας του τὸ σύριγμ' αὐτὸ τοῦτο
γοερὸν ηῤεῖ, ἱταμόν καὶ ἀγωνιώδες ἀπο-
λύεται, ὥσάν ν' ἀντιλαλῇ τοῦ μαύρου
πτηνοῦ τὸν ἀπαίδιον κρωγμόν...

✱

Αἰθνηδίως, δύο στρατιῶται, διαβαίνον-
τες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀνεκόπησαν ὁρμη-
τικῶς, ἐστάθηνσαν, κ' ἔρριψαν μίαν πεν-
τάραν εἰς τὸν σκοῦφον του. Εἰς τοὺτους
προσετέθη μετ' ὀλίγον κ' ἕτερος, καὶ οὗ-
τος ἐκ τῶν συναδέλφων των, μόνος του
καταβαίνων, κ' ἔρριψε καὶ αὐτὸς τὴν πεν-
ταροῦλαν του. Κατόπιν, ἕνα μπακαλό-
πουλον, ἐρχόμενον ἐκ τῆς πλατείας τοῦ
Συντάγματος, ἐν ἐργασίᾳ ἀμφιέσει, ἐ-
πλησίωσε κ' αὐτό, καὶ συνηνώθη εἰς τὸν
μικρὸν ὄμιλον, μειδῶν ἡλιθιώτατα. Καὶ
κατ' ὀλίγον, περὶ τὸν πυρῆνα τοῦτον,
ἤρχισε βαθυμδὸν νὰ σχηματίζεται, ὁ συ-
νήθης τῶν τοιούτων θεαμάτων κύκλος.
Τινὰ τῶν παιδαρίων, ἐγκαταλείψαντα
τοὺς στραγαλοπώλας των, προσῆλθον. Χον-
δρός τις οἰκοκύρης, κρατῶν ἀπὸ τῆς χει-
ρὸς πλαγγονοειδὲς νήπιον, ἐστάθη καὶ
αὐτός, διερωτῶν τί τρέχει. Ἐπειτα τρεῖς
κομψοενδεδυμένοι νεανίσκοι, λιμοκοντό-
ροι βέβαια, προσέθηκαν τὰς κεφαλὰς των
εἰς τὴν σύναξιν, ὠθοῦντες. Καὶ ὅλοι ἱ-
στάνται περὶ τὸν γέροντα, κινούμεν'
ὑπὸ τῆς αὐτῆς μωρᾶς περιεργείας, θέ-
λοντες ὅλοι νὰ ἴδωσιν, κυττάζοντες αὐ-
τὸν ὡς ζῶν τι παράδοξον, θεώμε-
νοι, ἀκούοντες, μ' εἰρωνικὸν χαμόγελον
οἱ πλεῖστοι εἰς τὰ χεῖλη. Ἀλλ' ὁ ραψῳδός,
χωρὶς νὰ ὑψώσῃ πρὸς αὐτοὺς τὸ βλέμμα,
τὸ ὄμμα προσπαδάλευμένον διαρκῶς εἰς

τῆς φλογέρας του τὴν ἄκραν, ἐξακολουθεῖ
νὰ παίζει τὸν σκοπὸν του καὶ νὰ τραγου-
δῇ, ὥσάν νὰ ἐπαιζε καὶ νὰ ἐτραγουδοῦσε
πάντοτε δι' ἑαυτόν. Μὲ τὴν ἡσυχίαν του,
ἐπέρανε καὶ τοῦ σαρκοκόρου ὄργεος τὸ
ἥσμα, προμικροῦ, καὶ τότε μόνον ἐπαφί-
νει τὴν φλογέραν εἰς τὸ πλάγι του, ὥραν
τινὰ, ἀναπαύομενος, καὶ ἴσταται σιωπη-
λός, οἶονεῖ εἰς σκέψεις βυθισμένος καὶ
στοχασμούς ἀνακυκλῶν. Ἀλλὰ, μετ' ὀλί-
γον, τὴν ἀναλαμβάνει αὐθις, καί, ὡς ἐν
εἶδει ἀνακουφίσεως, παίζει γοργὸν πλέον
τώρα τραγοῦδι, ζωηρόν, εἴηχον, τραγοῦ-
δι τοῦ χοροῦ. Ταχεῖς, εὐκίνητοι, φαι-
δροί, σκορπίζονται ἤδη οἱ τόνοι τοῦ ὄρ-
γάνου, ὡς διαχύνοντες τὴν χαρὰν καὶ ἀν-
τιλαλοῦντες εὐθυμίαν. Τὸ γηθόδυνον ὁ-
μως ἥσμα περατοῦτ' ὠκύτατα, σχεδὸν ἀ-
μέσως, καὶ ὁ ἀοιδὸς ἐπανέρχεται πάλιν
εἰς τὰ πρῶτα του, καὶ λέγει ἄλλο, καὶ
ἄλλο ἐκ νέου μετὰ τοῦτο, κλέψτικα καὶ
αὐτά, ἀληθινὰ κλέψτικα, τῆς ἰδίας μεγά-
λης ἐποποιίας ἀποσπάσματα, ἐπίσης με-
λαγχολικά, καὶ βαθέα, καὶ ἀρήϊα, καὶ πε-
ριπαθῆ, τῶν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως και-
ρῶν, ἡρωϊσμοῦ ὕμνους καὶ ἀνδρείας ὠ-
δὰς. Προδήλως, ὁ γέρον ἀισθάνεται ἰδιά-
ζουσιν εὐχαρίστησιν εἰς ταῦτα, μὲ ἐξαι-
ρετικὴν τὰ λέγει ἡδονήν, ἀρέσκειται νὰ
ἐνδιατρίβῃ εἰς τοὺς στίχους των καὶ τοὺς
ρυθμούς, καὶ ὑπεγίγεται τὸ στήθος δια-
μέσου τοῦ ὑποκαμίσου του ταχύτερον,
καὶ ἐξοιδαίνονται ὀρμητικώτερον αἱ γνά-
θοι του, καὶ ἐξογκοῦται ἰσχυρότερον ὁ
τράχηλός του. Μὲ τὴν καρδίαν του, ἀλη-
θως μὲ τὴν καρδίαν του τὰ διαλαλεῖ, ἥτις
θα πάλλῃ βέβαια νεάζουσα ἀκόμη ὑποθέ-
τει εἰς τὰ γηραλέα στέρνα του. Καὶ βαθ-
μυδόν, ἐφόσον προχωρεῖ, λησμονεῖται φαί-
νεται καὶ περισσότερον, κ' ἐντείνει ὁδὸν
τῷ εἶν' εὐκόλον τοῦ ἥσματος τὸν ἥχον,
καὶ ὁδὸν οἶον τε ὀξύνει τῆς φλογέρας τὸν
ὀλολύγμον. Συχνότερον βάλλει νῦν τὰς
ἀντὶ προλόγου ἱαχὰς, καὶ συχνότερον
ἐκπέμπει τοὺς στόνους δι' ὧν ποικίλλει
τὸ ἥσμα του, καὶ συχνότερον ἀναδίδει τοὺς
γογγυσμούς δι' ὧν καταλήγει. Μετεκινή-
θη πρὸ ὀλίγου ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ μι-
κρόν, κ' ἐξήλπωσε τὸν ἕνα τῶν ποδῶν,
κ' ἡ στάσις του ἔγνε μᾶλλον ἐλευθέρα, κ'
αἱ κινήσεις ἀνετώτεραι. Καὶ ἡ διαδοχὴ
τῶν τραγουδιῶν του, περιέργως, θαρρεῖς
ὅτι τὸν ἐμψυχώνει. Καταφανὲς, τὸ κλέ-
ψτικὸν ἄσματόλογιον εἶνε κυρίως τὸ στοι-
χεῖον τῶν, καὶ τὸ γνωρίζει ἐν τελειότητι,
καὶ ὅσον λέγει τόσον ἐνθυμεῖται κ' ἄλλα
καὶ ἀρχίζει νέα. Θὰ ἔλεγε σχεδόν, ὅτι
δὲν τραγουδεῖ ἐξ ἀναμνήσεως, ἀλλ' ἐμ-
πνεόμενος ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὁ ἴδιος
ἐπινόων καὶ στίχους καὶ ρυθμούς, αὐτο-
σχεδιάζων ἐξ ὑπογνίου, κατὰ βούλησιν.
Συνήθως, ἀπὸ τῆς φλογέρας του, παίζει
τὴν σινηρὰν ἰδίως, πρὸς τὴν ὁποίαν φαί-
νεται ὥσάν νὰ τρέφῃ χωριστὴν προτίμη-
σιν. Καὶ τοῦ παλαιοῦ ὄπλου ἡ κάννη, ὡς
ἐκονσίως παρέχει ἑαυτὴν, γηράσασα καὶ
αὐτὴ καὶ ἀχρηστος πλέον διὰ νὰ σκορπί-
ζῃ τὸν θάνατον, πόσον, ὦ πόσον προ-
σῆκον ὄργανον εἰς τὴν ἐξύμνησιν ἐκεί-
νων, οἵτινες τὴν ἐχειρίσθησαν ἴσως διὰ
νὰ τὸν σκορπίσουν μὲ αὐτήν! Κἀποτε ὁ-
μως, ὡς διὰ ν' ἀλλάξῃ καὶ ὀλίγον, ἢ νὰ

τὴν ἀφήσῃ νὰ ξεκουρασθῇ, τὴν ἀποθέτ'
εἰς τὸ πλευρόν, καὶ δοκιμάζει καὶ τὴν ἄλ-
λην, ἥτις μᾶλλον ὀξεῖαν καὶ λεπτὴν ἔ-
χει φωνήν. Ἐνίστε, κουράζεται κ' ὁ ἱ-
διος, καὶ σταματᾷ ἐπὶ μικρόν, παίρνει ἀ-
νασασμόν, καὶ καθαρίζει μὲ τοῦ μανικίου
του τὴν ἄκραν ἐκείνης ἣν συνέδη νὰ
κρατῇ τὰ χεῖλη. Ἐπειτα δέ, ὡς ἀνακτῶν
ισχύιν, τὴν ἐνθέτει μέσα εἰς τὰ δάκτυλά
του, καὶ ἐξαναρχίζει νὰ ψυσᾷ. Καὶ ἐνῶ
το κέρας τοῦ ἱπποσιδηροδόμου ἀντηχεῖ
ἐκάστοτε, κ' ἐνῶ ἡ μουσικὴ τῆς πλατείας
παιανίζει πάντοτε, κ' ἐνῶ κραυγάζουν τὰ
παγώνια διηνεκῶς, οἱ τόνοι τῆς φλογέρας
ἀναπέμπονται, ὀξεῖς, καὶ παρατεταμέ-
νοι, καὶ λεπτοί, συριστικοί, βραδεῖς, παλ-
λούμενοι, ἀήθεις, καὶ σκορπίζονται γύρω,
καὶ κυλίσονται πρὸς τὴν ὁδόν...

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Μιχαὴλ Μητσάκης

ΜΙΑ ΑΧΤΙΔΑ

Τώρα ποῦ τὴ γῆ ἐπλημμύρισαν νερά
Καὶ γύρω μας ἀδιάκοπα βρονταῖ
Τώρα ποῦ ὁ κεραυνὸς κάνει φτερά
Κ' ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτια ροδολαεῖ

Μὴ σὲ φοβίσῃ ἡ τόση ταραχὴ
Ποῦ δένει τὰ στοιχεῖα, μελαχρινή μου,
Μὰ ἔχε θάρρος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν,
Ἐλπίδα τῆς ζωῆς παντοτεινὴ μου...!

Στὴν τόση σκοτεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
Τὸ ὀλόμαυρό σου σὰν βυθίδος μάτι,
Θὰ βρῇς μὴ ἀχτίδα κόσμου φωτεινοῦ,
Κρυφὸ τοῦ παραδείσου μονοπάτι.

Ὅμοια ἡ ζωὴ μας φεύγει σκοτεινὴ
Καὶ γύρω μας βροντά' ἡ ἀπελπισία,
Μὰ εἰς τῆς καρδίας τὰ βάθρα «φωτεινὴ
Μὴ ἀχτίδα πάντα βλέπει ἡ φαντασία».

(Ζάκυνθος)

Δ. Ι. Μάργαρης

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΛΕΞΙΚΟΥ

Ἄγγελος: Ἡ σύζυγος τοῦ πλῆσιον.

Ἐγὼ: τὸ πᾶν! Ὅσφ πρόσωπόν τι εἶνε
ἀσήμενον, τόσφ ὁ ἐγωῖσμός του εἶνε με-
γαλείτερος.

Ἡ σῆριον: Ἀγαθὸν εἰς οὐδένα μὴ ἀνῆ-
κον, τὸ ὁποῖον ὁμως διαθέτει ἕκαστος ὡς
βοῦλεται.

Πεπρωμένον, Τύχη, Πρόνοια: αἱ τρεῖς
τοῦ ἀγνώστου θεοῦ ἐκφάνσεις.

Ἐκαστον δευτερόλεπτον, μία γέννησις
καὶ εἰς θάνατος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐ-
καστον δευτερόλεπτον ποῦ μὲν πένθος,
ποῦ δὲ ἐορτὴν γεννᾷ, ποῦ σάβανα καὶ
ποῦ σπάργανα, ποῦ ἄσματα καὶ ποῦ μοι-
ρολόγια.

Πλήρη ἐπιείκεια ἔχομεν μόνον πρὸς
ἐκείνον, ὃν ἀγαπῶμεν τόσον, ὅσον αὐτὸς
ἑαυτὸν ἀγαπᾷ: τότε δὲ βλέπομεν τὸν ἐ-
γωῖσμόν του, διότι τὸν συμεριζόμεθα.